

ÜNİVERSİTELER HENTBOL B KATEGORİSİNDEKİ TAKIMLARIN, MEVKİLERİNE VE DEMOGRAFİK ÖZELLİKLERİNE GÖRE PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Gonca İNCE*

Tuğba GÜRBÜZ**

Kamil DİKİCİ***

Özet

Bu çalışma, üniversiteler hentbol B kategorisinde oynayan takımların mevkilerine, yaşlarına ve sporculuk geçmişlerine göre problem çözme becerilerinin karşılaştırılması amacı ile yapılmıştır.

Çalışmaya, yaş ortalamaları 21.37 ± 1.95 (bayan: 20.89 ± 1.74 , erkek: 22.00 ± 2.05) olan 9 üniversiteden 10 hentbol takımı (bayan 55 (%56.7), erkek 42 (%43.3) toplam 97 kişi gönüllü olarak katılmıştır.

Çalışmada, Heppner ve Peterson tarafından geliştirilen (1982) ve Türkiye uyarlaması Şahin, Şahin ve Heppner tarafından yapılan (1993) Problem Çözme Envanteri kullanılmıştır.

Verilerin istatistiksel değerlendirmeleri; SPSS Windows (10.0) paket programı kullanılarak yapılmıştır. Sürekli değişkenlerin normale uygunluğu, frekans dağılımları, ortalama ve standart sapma değerlerinde ANOVA testi kullanılmıştır.

Çalışma sonucunda; Karadeniz Teknik Üniversitesi hentbolcularının problem çözme ortalama beceri puanlarının ($n=11$; $x=75.27 \pm 11.65$), Cumhuriyet Üniversitesi hentbolcularının problem çözme beceri ortalama puanlarından ($n=13$; $x=99.54 \pm 18.26$) daha yüksek çıkararak anlamlı farklılık tespit edilmiştir ($p=0.005$). Hentbolcuların problem çözme becerileri ile mevkileri, yaşları ve sporculuk geçmişleri arasında ise anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p>0.05$).

Anahtar Sözcükler: Hentbol, mevki, problem çözme becerisi, yaş, sporculuk yaşı

Giriş

Teknolojik gelişmeler ile birlikte pozitif yönde ivme kazanan spor alanında performans ve başarı arasındaki ilişkiler sürekli olarak araştırılmaktadır. (Açıkada vd. 1990,10-17; Dana, 2009, Romania.) Performans sırasında faktörlerin, sınırlı ve yetersiz biçimde değerlendirilmesi özellikle takım sporlarında problemlerin yaşan-

* Yrd. Doç. Dr.; Çukurova Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu.

** Öğr. Gör.; Çukurova Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu.

*** Öğr. Gör.; Çukurova Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu.

masına neden olmaktadır. Oyun içerisinde fiziksel özellikleri yeterli olmasına rağmen, oyuncuların değişen koşullar karşısında kitlendikleri (kalıplaşmış taktiksel oyunları kullanırken, farklı bir defans ile karşı karşıya kaldıklarında ne yapmaları gerektiğini bilememe, duraksama ya da hatalı davranarak top kaybına neden olabilmeleri), oluşan problemlerin çözümünde alternatif üretmekte zorlandıkları gözlemlenmektedir. Bu durum, oyuncuların yanı sıra takımın performansını da olumsuz biçimde etkileyebilir. Müsabakalar sırasında karşılaşılan problemlerin uygun biçim ve süreç içerisinde çözülmesi, performans açısından da önemli olabileceği düşünülmektedir.

Problemi tanımlama ve çözme olarak da nitelenen bu durum, hedefe ulaşma aşamasında karşılaşılan zorlukların çözümünü bulma sürecidir (Taylan,1990, 4). Bu süreçte problem çözme becerisi yüksek olan sporcular, karşılaştıkları problemleri duruma uygun biçimde çözebilmektedir. Durum böyle olmasına rağmen literatürdeki çalışmalar dikkatle incelendiğinde; genellikle hentbol alanındaki çalışmalarda performans faktörlerinin (yapı-teknik-taktik-motorsal özellikler) ele alındığı ve değerlendirildiği görülmektedir (Rogulj vd., 2005, 705-9; Ibnziaten vd, 2002,153-160; Hasan vd, 2007, 197-202; Srhoj vd, 2001, 611-7; Herbert vd.,2006,3-4; Inese vd., 2004, 75-82; Schorer vd, 2009,1-19; Marques vd, 2007,414-22).

Literatür incelendiğinde, sporcuların müsabakalar sırasında karşılaşılabileceği problemlere alternatif üretebilmelerini tespit etmede kullanılabilecek problem çözme becerilerine yönelik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Hâlbuki çalışmalar sırasında meydana gelen problemlerin sporcu tarafından algılanması ve uygun biçimde de çözülmesinin, sporcu ve takım performansını olumlu yönde etkileyebileceği düşünülmektedir.

Spor adamları arasında, antrenörlerin oyun içi katkılarının tartışıldığı günümüz hentbolunda sporcuların teknik-taktik-motorsal özelliklerinin yanı sıra, problem çözme becerilerinin de belirlenmesi ve geliştirilmesinin gerekliliği görüşü ortaya çıkmaktadır. Bu gereklilik doğrultusunda bu çalışma, Üniversiteler Hentbol B kategorisinde hentbol oynayan takımların, mevkilerine göre problem çözme becerilerinin karşılaştırılması amacı ile yapılmıştır.

Materyal ve Metot

Çalışmaya, Üniversiteler Hentbol B kategorisinde oyun oynayan yaş ortalamaları 21.43 ± 1.95 (bayan: 20.89 ± 1.74 , erkek: 22.00 ± 2.05) olan 9 üniversiteden 10 hentbol takımı (6 tanesi bayan takımı: Dicle Üniversitesi (6 kişi (%6.2), Gaziantep Üniversitesi (10 kişi (%10.3), İnönü Üniversitesi (10 kişi (%10.3), Karadeniz Teknik Üniversitesi (11 kişi (%11.3), Çukurova Üniversitesi (8 kişi (%8.2), Erciyes Üniversitesi (10 kişi (%10.3), 4 tanesi ise erkek takımı: Dicle Üniversitesi (8 kişi (%8.2), Mersin Üniversitesi (9 kişi (%9.3), Cumhuriyet Üniversitesi (13 kişi (%13.4), Atatürk Üniversitesi (12 kişi (%12.4) toplam 97 kişi (bayan 55 (%56.7), erkek 42 (%43.3) gönüllü olarak katılmıştır.

Araştırmada, Heppner & Peterson tarafından geliştirilen (1982) ve Türkiye uyarlaması Şahin, Şahin & Heppner tarafından yapılan (1993) Problem Çözme Envanteri A formu kullanılmıştır (Savaşır vd, 1997, 79-85; Heppner vd, 1993,379-439; Altun, 2003, 575-84; Ladouceur vd, 1998, 139-52; Larson vd, 1997, 341-54; Chang vd, 1991,813-9).

Bireyin problem çözme becerileri konusunda kendini algılayışını ölçen bu envanter, 35 maddeden oluşan ve 1-6 arası puanlama sistemine göre değerlendirilen Likert tipi bir ölçektir. Ölçekten alınan toplam puanların yüksekliği, bireyin problem çözme becerileri konusunda kendini yetersiz olarak algıladığını göstermektedir. Envanter tüm guruplara müsabakalarının olmadığı bir gün gönüllülük ilkesi göz önünde bulundurularak uygulanmıştır. Puanlanma sırasında 9., 22. ve 29. maddeler protokole uygun olarak puanlama dışı tutulmuştur. 1., 2., 3., 4., 11., 13., 14., 15., 17., 21., 25., 26., 30. ve 34. maddeler ters olarak puanlanmıştır. Maddelerin problem çözme becerilerini yeterli oranda temsil ettiği varsayılmıştır. Puanlama aralığı 32-192 arasındadır.

Bu çalışma, Üniversiteler Hentbol B Kategorisi maçlarına katılan takımlar ile sınırlıdır.

İstatistiksel analiz ve değerlendirmeler; SPSS Windows (10.0) paket programı kullanılarak yapılmıştır. Sürekli değişkenlerin normal dağılıma uygunluğu ve uç değerlerin denetim testleri yapıldıktan sonra değerlendirmelere geçilmiştir. Frekans dağılımı, ortalama ve standart sapma değerleri alınmıştır. Gruplar arası karşılaştırmalarda anova testi kullanılmıştır. Cinsiyetler arası karşılaştırmada ise; independent samples test uygulanmıştır.

Bulgular

Çalışma sonucu elde edilen verilerin istatistik analizleri yapılmış ortalama, standart sapma ve diğer değerler arasındaki ilişkiler belirlenmiştir.

Çalışmaya katılan takımların demografik özellikleri, Tablo I'de verilmiştir.

Tablo I. Çalışmaya Katılan Takımların Demografik Özellikleri

TAKIM ADI	GRUP CİNSİYETİ	SPORCU		YAŞ		KAÇ YILDIR SPORLA UĞRAŞTIKLARI	
		n	%	x	ss	x	ss
MERSİN ÜNİVERSİTESİ	E	9	9.3	20.67	1.00	6.67	3.28
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ	K	10	10.3	21.30	1.77	3.20	2.62
DİCLE ÜNİVERSİTESİ	K	6	6.2	21.00	2.00	3.00	1.41
DİCLE ÜNİVERSİTESİ	E	8	8.2	22.63	2.39	6.13	3.76
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ	K	10	10.3	20.70	1.64	6.00	1.37
CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ	E	13	13.4	22.15	1.99	5.15	3.83
KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	K	11	11.3	20.00	1.27	8.27	3.52
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	K	8	8.2	21.00	2.00	8.38	5.26
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ	K	10	10.3	21.50	1.90	3.80	3.19
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	E	12	12.4	22.42	2.23	7.58	4.19
TOPLAM	K+E	97	99.9	21.37	1.95	5.91	3.99

n= sporcu sayısı, x= ortalama, ss=standart sapma

Tablo I' e göre; çalışmaya 97 sporcu katılmış olup, 6 takımın bayan, 4 takımın ise erkek grubundan toplam 10 takımdan oluştuğu belirlenmiştir. Bu sporcuların yaş ortalamaları; 21.37 ± 1.95 olarak tespit edilirken, sporcuların kaç yıldır sporla uğraştıklarını gösteren ortalama değerler ise 5.91 ± 3.99 olarak bulunmuştur.

Çalışmaya katılan tüm takımların problem çözme becerilerinin karşılaştırılması Tablo II' de verilmiştir.

Tablo II. Tüm Takımların Problem Çözme Becerilerinin Karşılaştırılması

TAKIM ADI	GRUP CİNSİYETİ	n	PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ		F	P
			x	ss		
MERSİN ÜNİVERSİTESİ	E	9	89.11	12.72	2.41	0.02*
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ	K	10	82.70	13.74		
DİCLE ÜNİVERSİTESİ	K	6	84.00	12.31		
DİCLE ÜNİVERSİTESİ	E	8	87.25	22.38		
ERCİYES ÜNİVERSİTESİ	K	10	95.20	8.31		
CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ	E	13	99.54*	18.26		
KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	K	11	75.27*	11.65		
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	K	8	96.25	15.58		
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ	K	10	87.60	13.08		
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	E	12	90.83	17.59		
TOPLAM	K+E	97	89.08	16.08		

* $P < 0.05$, n= sporcu sayısı, x= problem çözme becerisi ortalaması, ss=standart sapma

Tablo II' ye göre; çalışmaya katılan 97 sporcunun problem çözme beceri ortalamaları 88.73 ± 15.86 olarak bulunmuştur. Çalışmaya katılan takımların problem çözme becerileri karşılaştırıldığında; Karadeniz Teknik Üniversitesi bayan sporcularının problem çözme beceri ortalamalarının ($x=75.27 \pm 11.65$), Cumhuriyet Üniversitesi erkek sporcularının problem çözme beceri ortalamalarından ($x=99.54 \pm 18.26$) daha iyi düzeyde çıkarak aralarında anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır. Ancak diğer takımlar arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Kız takımlarının problem çözme beceri ortalamalarının karşılaştırılması Tablo III' de verilmiştir.

Tablo III. Kız Takımlarının Problem Çözme Beceri Ortalamalarının Karşılaştırılması

TAKIM ADI	n	PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ		F	P
		x	ss		
İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ	10	82.70	13.74	3.96	.004*
DİCLE ÜNİVERSİTESİ	6	84.00	12.31		
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ	10	95.20	8.31		
KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	11	75.27*	11.66		
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ	8	96.25	15.58		
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ	10	87.60	13.08		
TOPLAM	55	86.49	14.12		

* P<0.05 , n= sporcu sayısı, x= problem çözme becerisi ortalaması, ss=standart sapma

Kız takımlarının problem çözme beceri ortalamaları kendi aralarında karşılaştırıldığında; Karadeniz Teknik Üniversitesi sporcularının problem çözme beceri ortalamaları ($x=75.27\pm 11.65$), hem Erciyes Üniversitesi ($x=95.20\pm 8.31$) hem de Çukurova Üniversitesi sporcularından ($x=96.25\pm 15.58$) daha iyi bulunarak gruplar arasında anlamlı farklılık çıkmıştır.

Erkek takımlarının problem çözme beceri ortalamalarının karşılaştırılması Tablo IV' de verilmiştir.

Tablo IV. Erkek Takımlarının Problem Çözme Beceri Ortalamalarının Karşılaştırılması

TAKIM ADI	n	PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ		F	P
		x	ss		
MERSİN ÜNİVERSİTESİ	9	89.11	12.72	1.04	.37
DİCLE ÜNİVERSİTESİ	8	87.25	22.38		
CUMHURİYET ÜNİVERSİTESİ	13	99.54	18.26		
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ	12	90.83	5.08		
TOPLAM	42	92.48	17.95		

n= sporcu sayısı, x= problem çözme becerisi ortalaması, ss=standart sapma

Tablo IV' e göre; araştırmaya katılan erkek takımlarının problem çözme beceri ortalamaları karşılaştırıldığında; aralarında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($p=.37$).

Çalışmaya katılan sporcuların mevkilere göre dağılımları Tablo V de gösterilmiştir.

Tablo V. Çalışmaya Katılan Sporcuların Mevkilere Göre Dağılımları

MEVKİ ADI	SPORCU	
	n	%
SAĞ-SOL OYUN KURUCU	28	28.9
SAĞ-SOL KANAT	33	34
ORTA OYUN KURUCU	7	7.2
PİVOT	12	12.4
KALECİ	17	17.5
TOPLAM	97	100

n= sporcu sayısı, % = sporcuların mevkilere göre yüzdelik dağılımı

Tablo V'e göre; çalışmaya katılan sporcuların mevkilere göre dağılımına bakıldığında, sağ-sol oyun kurucuların sayısı 28 (%28.9), sağ-sol kanat oyuncularının sayısı 33 (%34), orta oyun kurucuların sayısı 7 (%7.2), pivot oyuncularının sayısı 12 (%12.4), kalecilerin sayısı 17 (%17.5) olarak tespit edilmiştir.

Çalışmaya katılan sporcuların mevkilere göre problem çözme becerilerinin karşılaştırılması Tablo VI'da verilmiştir.

Tablo VI. Çalışmaya Katılan Sporcuların Mevkilere Göre Problem Çözme Becerilerinin Karşılaştırılması

MEVKİ ADI	n	PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ		F	P
		x	ss		
SAĞ-SOL OYUN KURUCU	28	90.89	15.54	0.76	0.55
SAĞ-SOL KANAT	33	91.03	16.01		
ORTA OYUN KURUCU	7	85.57	16.08		
PİVOT	12	89.17	17.01		
KALECİ	17	83.71	16.92		
TOPLAM	97	89.08	16.08		

n= sporcu sayısı, x= problem çözme becerisi ortalaması, ss=standart sapma

Tablo VI'ya göre; çalışmaya katılan sporcuların mevkilere göre problem çözme becerilerine bakıldığında; ortalama değer olarak kaleciler (83.71±16.92) ve orta oyun kurucuların (85.57±16.08) problem çözme becerilerinin diğer mevkilerden daha iyi olduğu ancak istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür (p=0.55).

Çalışmaya katılan kız sporcuların mevkilere göre problem çözme becerilerinin karşılaştırılması Tablo VII'de verilmiştir.

Tablo VII. Çalışmaya Katılan Kız Sporcuların Mevkilere Göre Problem Çözme Becerilerinin Karşılaştırılması

MEVKİ ADI	n	PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ		F	P
		x	ss		
SAĞ-SOL OYUN KURUCU	15	88.53	16.00	0.95	0.44
SAĞ-SOL KANAT	19	89.84	13.46		
ORTA OYUN KURUCU	4	79.75	12.95		
PİVOT	5	84.80	7.19		
KALECİ	12	81.58	14.95		
TOPLAM	55	86.49	14.12		

n= sporcu sayısı, x= problem çözme becerisi ortalaması, ss=standart sapma

Tablo VII'ye göre; çalışmaya katılan kız sporcuların mevkilere göre problem çözme becerilerine bakıldığında; ortalama değer olarak orta oyun kurucuların (79.75 ± 12.95) ve kalecilerin (81.58 ± 14.95) problem çözme becerilerinin diğer mevkilerden daha iyi olduğu ancak istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p=0.44$).

Çalışmaya katılan erkek sporcuların mevkilere göre problem çözme becerilerinin karşılaştırılması Tablo VIII'de verilmiştir.

Tablo VIII. Çalışmaya Katılan Erkek Sporcuların Mevkilere Göre Problem Çözme Becerilerinin Karşılaştırılması

MEVKİ ADI	n	PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ		F	P
		x	ss		
SAĞ-SOL OYUN KURUCU	13	93.62	15.16	0.06	0.99
SAĞ-SOL KANAT	14	92.64	19.37		
ORTA OYUN KURUCU	3	93.33	19.14		
PİVOT	7	92.29	21.65		
KALECİ	5	88.80	22.02		
TOPLAM	42	92.48	17.95		

n= sporcu sayısı, x= problem çözme becerisi ortalaması, ss=standart sapma

Tablo VIII'e göre; çalışmaya katılan erkek sporcuların mevkilere göre problem çözme becerilerine bakıldığında; ortalama değer olarak kaleciler (88.80 ± 22.02) ve orta oyun kurucuların (93.33 ± 19.14) problem çözme becerilerinin diğer mevkilerden

daha iyi olduğu ancak istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür (p=0.99).

Çalışmaya katılan sporcuların cinsiyetleri ile problem çözme becerilerinin karşılaştırılması Tablo IX' da verilmiştir.

Tablo IX. Çalışmaya Katılan Sporcuların Cinsiyetleri İle Problem Çözme Becerilerinin Karşılaştırılması

CİNSİYET	SPORCU SAYISI n	PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ		F	P
		x	ss		
BAYAN	55	86.49	14.12	-1.84	0.07
ERKEK	42	92.48	17.95		
TOPLAM	97	88.73	15.86		

n= sporcu sayısı, x= problem çözme becerisi ortalaması, ss=standart sapma

Tablo IX' da, çalışmaya katılan sporcuların cinsiyetlerine göre problem çözme becerilerine bakıldığında, bayan sporcuların problem çözme becerileri ortalamalarının (x=86.49±14.12), erkek sporcuların problem çözme becerileri ortalamalarından (x=91.41±17.50) daha iyi bir sonuç verdiği görülmüştür. Ancak cinsiyetler istatistiksel açıdan karşılaştırıldığında, aralarında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır (P=0.07).

Çalışmaya katılan sporcuların yaş grupları ile problem çözme becerilerinin karşılaştırılması Tablo X' da gösterilmiştir.

Tablo X. Çalışmaya Katılan Sporcuların Yaş Grupları İle Problem Çözme Becerilerinin Karşılaştırılması

YAŞ GRUPLARI	SPORCU n	PROBLEM ÇÖZME BECERİLERİ		F	P
		x	ss		
17-20 YAŞ	34	87.26	16.19	1.33	0.27
21-24 YAŞ	61	88.57	15.96		
25-27 YAŞ	6	98.67	10.67		
TOPLAM	101	88.73	15.86		

n= sporcu sayısı, x= ortalama, ss=standart sapma

Tablo X' a göre; sporcuların yaş grupları ile problem çözme becerilerinin karşılaştırılması yapıldığında; 17-20 yaş grubu sporcuların problem çözme becerilerinin (87.26±16.19) diğer yaş gruplarından daha iyi olmalarına rağmen, istatistiksel açıdan aralarında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır (p=0.27) .

Çalışmaya katılan sporcuların, kaç yıldır hentbol ile uğraştıkları ile problem çözüme becerilerinin karşılaştırılması Tablo XI' de verilmiştir.

Tablo XI. Çalışmaya Katılan Sporcuların Kaç Yıldır Hentbol ile Uğraştıkları İle Problem Çözme Becerilerinin Karşılaştırılması

SPOR YAŞLARI (YIL)	SPORCU n	PROBLEM ÇÖZME		F	P
		x	ss		
1-3 YIL	39	91.85	16.00	1.39	0.24
4-6 YIL	19	89.42	14.95		
7-9 YIL	17	81.59	11.95		
10-12YIL	15	87.87	17.12		
13-15 YIL	7	93.57	23.34		
TOPLAM	97	89.08	16.08		

n= sporcu sayısı, x= ortalama, ss=standart sapma

Tablo XI' e göre çalışmaya katılan sporcuların kaç yıldır hentbol ile uğraştıkları ile problem çözüme becerilerinin karşılaştırılması yapıldığında, 7-9 yıldır hentbol-la uğraşan sporcuların problem çözüme becerileri ortalamalarının (81.59±11.95) en iyi düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Hentbola yeni başlayan 1-3 yıllık sporcular (91.85±16.00) ile 13-15 yıllık sporcuların problem çözüme becerileri ortalamalarının (93.57±23.34) ise daha düşük olduğu görülmüştür. Ancak istatistiksel açıdan değerlendirildiğinde; spor yaşları arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Tartışma ve Sonuç

Çalışmaya, hentbol B kategorisinde oynayan 6 bayan takımı (n=55 kişi) , 4 erkek takımı (n= 42 kişi) toplam 10 takım (toplam=97 kişi) gönüllü olarak katılmıştır. Bu sporcuların yaş ortalamaları; 21.37±1.95 olarak tespit edilirken, sporcuların kaç yıldır sporla uğraştıklarını gösteren ortalama değerleri ise 5.91±3.99 olarak bulunmuştur.

Çalışmaya katılan 97 sporcunun problem çözüme beceri ortalamaları 88.73±15.86 olarak bulunmuştur. Takım sporlarından biri olan basketbol ile ilgili İnce ve Şen'in yapmış oldukları bir çalışmada ise, Adana İli deplasmanlı ligde basketbol oynayan 41 sporcunun problem çözüme beceri ortalamaları 86.32 ±18.57 olarak tespit edilmiştir (İnce vd, 2006, 5-10). Bu çalışma ile hentbolcularla basketbolcuların problem çözüme beceri ortalamalarının birbirine benzerlik gösterdiği görülmektedir. Bu ortalama benzerliğinin, mücadele sporları olarak basketbol ve hentbol oyunlarının teknik ve taktik anlayışlarındaki benzerlikten kaynaklanabileceği vurgulanabilir.

Çalışmaya katılan takımların problem çözüme becerileri karşılaştırıldığında; Karadeniz Teknik Üniversitesi bayan sporcularının problem çözüme beceri ortalamalarının (x=75.27±11.65), Cumhuriyet Üniversitesi erkek sporcularının problem çözüme beceri ortalamalarından (x=99.54±18.26) daha iyi düzeyde çıkarak aralarında anlamlı

bir farklılığa rastlanmıştır. Ancak diğer takımlar arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Karadeniz Teknik Üniversitesi'nin problem çözme beceri ortalamalarının Cumhuriyet Üniversitesi ortalamalarından daha iyi çıkmasının nedeninin Karadeniz Teknik Üniversitesi oyuncularının sporculuk yaşlarının 8.27±3.5 yıl, Cumhuriyet Üniversitesi oyuncularının sporculuk yaşlarının ise; 5.15±3.8 yıl olmasından kaynaklandığı düşünülebilir yani yaklaşık 3 yıllık fazladan deneyimin, problem çözme becerilerini de etkileyebileceği vurgulanabilir. Ayrıca bayan hentbolcular ile erkek hentbolcuların cinsiyet farklılığına bağlı olarak her zaman karşılaştıkları ve çözmeye çalıştıkları problem tanımlarının birbirinden farklı olmasından da kaynaklanabilir.

Kız takımlarının problem çözme beceri ortalamaları kendi aralarında karşılaştırıldığında; Karadeniz Teknik Üniversitesi sporcularının problem çözme beceri ortalamaları ($x=75.27\pm 11.65$), hem Erciyes Üniversitesi ($x=95.20\pm 8.31$) hem de Çukurova Üniversitesi sporcularından ($x=96.25\pm 15.58$) daha iyi bulunarak gruplar arasında anlamlı farklılık çıkmıştır. Bunun nedeni; Karadeniz Teknik Üniversitesi sporcularının çoğunluğunun liglerde oynaması, antrenman ve müsabaka sayılarının fazlalığı olarak düşünülebilir.

Araştırmaya katılan erkek takımlarının problem çözme beceri ortalamaları karşılaştırıldığında; aralarında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($p=.37$).

Çalışmaya katılan sporcuların mevkilere göre problem çözme becerilerine bakıldığında; ortalama değer olarak kaleciler (83.71 ± 16.92) ve orta oyun kurucuların (85.57 ± 16.08) problem çözme becerilerinin diğer mevkilerden daha iyi olduğu ancak istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p=0.55$).

Çalışmamıza katılan kız sporcuların mevkilere göre problem çözme becerilerine bakıldığında; ortalama değer olarak orta oyun kurucuların (79.75 ± 12.95) ve kalecilerin (81.58 ± 14.95) problem çözme becerilerinin diğer mevkilerden daha iyi olduğu ancak istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p=0.44$).

Çalışmaya katılan erkek sporcuların mevkilere göre problem çözme becerilerine bakıldığında; ortalama değer olarak kaleciler (88.80 ± 22.02) ve orta oyun kurucuların (93.33 ± 19.14) problem çözme becerilerinin diğer mevkilerden daha iyi olduğu ancak istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür ($p=0.99$).

Bunun nedenlerinin, farklı mevkilerde oynayan hentbolcuların karşılaştıkları ve çözmeye çalıştıkları problem tanımları birbirinden farklı olabilir. Yani hentbolda taktik anlayış ve oyun kuralları gereği orta oyun kurucuların ve kalecilerin maç esnasında sorumlulukların daha fazla olması, daha fazla problemle karşı karşıya kaldıkları ve bunun sonucunda başarı için alternatif çözümler üretmeleri gereğinden kaynaklanabilir. Özellikle kalecilerin gol sonrası oyuna başlama atışını çabuk yapma ve hızlı hücumlarda geliştirmeleri gereken taktik anlayışın, sporcuların problem çözme becerilerini etkileyebileceği vurgulanabilir. Orta oyun kurucuların ise özellikle asistlerde başarı sağlamak, oyunu kurmak ve yönlendirmek için antrenmanlarda yaptıkları çalışmaların problem çözme becerilerine katkı yapabileceği düşünülmektedir. Ya da bu mevkilere sporcu seçerken problemlere alternatif üretebilen sporculara öncelik tanınmasından da kaynaklandığı vurgulanabilir.

Çalışmaya katılan sporcuların cinsiyetlerine göre problem çözme becerilerine bakıldığında, bayan sporcuların problem çözme becerileri ortalamalarının ($x=86.49\pm 14.12$), erkek sporcuların problem çözme becerileri ortalamalarından ($x=91.41\pm 17.50$) daha iyi bir sonuç verdiği görülmüştür. Ancak cinsiyetler istatistiksel açıdan karşılaştırıldığında, aralarında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($P=0.07$). İflazoğlu ve Tümkeya'nın öğretmenler üzerinde yaptıkları çalışmada; problem çözme becerileri ile cinsiyetler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir (İflazoğlu vd, 2000,143-158). Bu çalışma, bizim yaptığımız çalışmayı destekler konumdadır. Taylan'ın, üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı problem çözme envanterinin geçerlik ve güvenirlik çalışmasında da problem çözme becerileri ile cinsiyetler arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı belirtilmektedir (Taylan,1990, 4). Sowa ve Lustman yaptıkları çalışmada ise diğer çalışmaların aksine cinsiyetler arasında anlamlı bir farklılığın olduğunu ileri sürmektedir (Sowa, 1984, 1334-7).

Araştırmaya katılan sporcuların yaş grupları ile problem çözme becerilerinin karşılaştırılması yapıldığında; 17-20 yaş grubu sporcuların problem çözme becerilerinin (87.26 ± 16.19) diğer yaş gruplarından daha iyi olmalarına rağmen, istatistiksel açıdan aralarında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($p=0.27$).

Çalışmaya katılan sporcuların kaç yıldır hentbol ile uğraştıkları ile problem çözme becerilerinin karşılaştırılması yapıldığında, 7-9 yıldır hentbolla uğraşan sporcuların problem çözme becerileri ortalamalarının (81.59 ± 11.95) en iyi düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Hentbola yeni başlayan 1-3 yıllık sporcular (91.85 ± 16.00) ile 13-15 yıllık sporcuların problem çözme becerileri ortalamalarının (93.57 ± 23.34) ise daha düşük olduğu görülmüştür. Ancak istatistiksel açıdan değerlendirildiğinde; spor yaşları arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Hentbola yeni başlayan sporcuların (1-3 yıllık) problem çözme becerilerinin 7-9 yıllık sporculara göre düşük olmasının tecrübe eksikliğinden kaynaklandığı vurgulanabilir. 13-15 yıllık sporcuların ise hentbolun gün geçtikçe popüleritesinin azalması ve bu alanda sporculuk yapan oyuncu sayılarının azalması ya da kaliteli sporcuların başka alanlara yönelmesinden kaynaklanabileceği düşünülebilir.

Hentbolda sporcu, bilimsel kriterlere dayalı özellikle fiziksel ve motorik özelliklerin göz önünde bulundurulduğu seçim yöntemleriyle belirlenir. Hentbolda sporcular hemen mevkilere yönlendirilmez. Önce motorik özellikler ve teknik beceriler kazandırılır. Daha sonra oyun beceri kazanımları değerlendirilerek mevkilere göre düzenleme yapılır. Hentbolcuların oyun beceri kazanımları sadece fiziksel değil psikolojik özellikleri göz önüne alınarak yapılmaktadır. Bu aşamada sporcunun sorumluluk alma, problem çözme, alternatif üretme, yaratıcılık gibi özellikleri ön plana çıkmaktadır. Bu özellikler, teknik ve taktik beceriler kadar önemlidir. Başarılı bir hentbolcunun tek bir mevkide oynaması beklenemez. Genellikle en az 2-3 mevkide oynayabilen sporcular tercih edilmektedir. Kalecilerin diğer oyuncularından farklı motorik özellikler sergilemesi beklenmektedir. Çünkü esneklik ve reaksiyon zamanı hem top kurtarışlarında hem de hızlı hücumlarda büyük önem taşımaktadır. Bunun yanı sıra sorumluluk alabilecek, problemlere alternatif üretebilecek ve en kısa sürede doğru kararlar alabilecek yapıda olmaları gerekmektedir. Çünkü maç esnasında diğer mevki oyuncularının yapmış oldukları hataları diğer eş oyunculara tolere edebilmektedir. Kalecilerin böyle bir şansı yoktur. Yaptıkları hataların telafisi mümkün olmamaktadır. Bu nedenle sorumlulukları daha fazladır. Benzer olarak orta oyun kurucuları ise; diğer oyun kurucularından (sağ ve sol orta oyun kurucu) farklı olarak oyunun

beyni, oyuna şekil veren ve oyunu yönlendiren mevkidir. Bireysel olarak skora etki edebilmenin yanı sıra oyunu yöneten kişidir. Bu nedenle karşılaştığı herhangi bir problemle uğraşması ve alternatifler üretmesi gerekmektedir. Pivot oyuncularının problem çözme beceri ortalamalarına bakıldığında ise 3. sırayı almaktadır. Kalede ya da kaleciden dönen topun golle sonuçlandırılmasında aktif görev yapan, defans-taki boşlukları iyi değerlendirmesi gereken pivot oyuncularının da orta oyun kurucular kadar etkin olması gereği vurgulanabilir. Problem çözme becerileri verilen sorumluluklar ve taktik kombinasyonlarla geliştirilebileceği düşünülebilir. Ancak sporcu seçiminde özellikle bazı mevkiler düşünülerek problem çözme becerisi ölçüm envanteri kullanılarak bu becerileri yüksek bireylerin hentbola alınmasının, takım performansına katkı sağlayabileceği düşünülerek gerekliliğini vurgulayabiliriz.

Sonuç olarak, problem çözme envanterinin takım sporlarında kullanıma gerekliliğinin yanı sıra araştırmadaki ankete katılan sporcu sayısının artırılarak benzer çalışmaların yapılması, mevkiler arasındaki farklılığın daha belirgin hale gelebilmesi açısından önerilebilir. Ayrıca, sporcuların demografik özellikleri sıralanırken yetiştikleri bölge, eğitim düzeyleri ve ebeveyn eğitim durumları vb. konularda bilgilerin alınarak bu çalışmaya benzer çalışmaların yapılması, çalışmaya katılan sporcuların problem çözme becerilerine etki eden etmenlerin daha ayrıntılı irdelenmesine katkı sağlayacağı vurgulanabilir.

Kaynakça

- Açıkada Caner, Ergen Emin, "Bilim Ve Spor" Büro-Tek Ofset Matbaacılık, Ankara, 1990,S:10-17.
- Altun I., "The Perceived Problem Solving Ability And Values Of Student Nurses And Midwives", Nurse Educ Today. 2003 Nov;23(8):575-84.
- Chang AM, Gaskill D. Nurses' Perceptions Of Their Problem-Solving Ability. J Adv Nurs. 1991 Jul;16(7):813-9.
- Dana Badau, "Sport And Performance" The Role Of Symmetrization In The Game Of Handbal Ovidius University of Constanta, International Scientific Conference "Perspectives in Physical Education and Sport", 9th edition 29 -31 May 2009 Constanta, Romania.).
- Hasan AA, Reilly T, Cable NT, Ramadan J. Anthropometric profiles of elite Asian female handball players, J Sports Med Phys Fitness. Jun;47(2):197-202, 2007.
- Heppner and Petersen, 1982. Heppner PP, Petersen C 1982 The development and implications of a personal problem-solving inventory. Journal of Counseling Psychology, 29: 1; 66-75. Cited in: Şahin N, Şahin NH, Heppner PP 1993 Psychometric Properties of the problem solving inventory in a group of Turkish University Students. Cognitive Therapy Research, 17: 4; 379-439
- Herbert Wagner, Miriam Klous, Erich Müller, Kinematics Of The Upward Jumping Throw In Handball - Comparison Of Players With Different Level Of Performance, XXIV ISBS Symposium 2006, Salzburg – Austria, Sag 3-4: 15:45 - 16:00.,
- Ibnziaten, M.S. Poblador, A. Leiva, J.R. Gómez, B. Viana, F.G. Nogueras and J.L. Lanchó, Body Composition in 10 to 14-Year- Old Handball Players, Eur J Anat , 6 (3): 153-160, 2002.
- İflazoğlu, A. ve Tümkaya, S. (2000). "Ç.Ü. sınıf öğretmenliği öğrencilerinin otomatik düşünce ve problem çözme düzeylerinin bazı sosyo-demografik değişkenlere göre incelenmesi" Ç.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi. 6, 143-158.
- İnce G. Şen C. "Adana İli'nde Deplasmanlı Ligde Basketbol Oynayan Sporcuların Problem Çözme Becerilerinin Belirlenmesi", Ankara Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Spor metre Dergisi, cilt:4, sayı:1, s: 5-10, Mart 2006.
- Inese Pontag, Janis Zidens, Shoulder Invertors and Evertors Torque Production of Handball Players, Journal of Human Kinetics, volume 11, 2004, 75-82.
- Ladouceur R, Blais F, Freeston MH, Dugas MJ. Problem solving and problem orientation in generalized anxiety disorder. J Anxiety Disord. 1998 Mar-Apr;12(2):139-52).
- Larson LM, Sailors PJ. Perceived Effective Problem Solvers' Attributions Concerning Success And Failure Of A Simulated Real-Life Problem. Behav Modif. 1997 Jul;21(3):341-54.
- Marques MC, van den Tilaar R, Vescovi JD, Gonzalez-Badillo JJ. Relationship between throwing velocity, muscle power, and bar velocity during bench press in elite handball players. Int J Sports Physiol Perform. 2007 Dec;2(4):414-22.
- Rogulj N, Srhoj V, Nazor M, Srhoj L, Cavala M. Coll, Some Anthropologic Characteristics of Elite Female Handball Players at Different Playing Positions. Antropol. 2005, Dec;29(2):705-9.
- Savaşır I., Şahin N.H., Bilişsel-Davranışçı Terapide Değerlendirme: Sık Kullanılan Ölçekler, Türk Psikologlar Derneği Yayınları, Ankara, 1997, s:79-85.
- Schorer J, Baker J.An exploratory study of aging and perceptual-motor expertise in handball goalkeepers. Exp Aging Res. 2009 Jan-Mar;35(1):1-19.
- Sowa CJ, Lustman PJ. "Gender Differences İn Rating Stressful Events, Depression, And Depressive Cognition", J Clin Psychol. 1984 Nov;40(6):1334-7.
- Srhoj V, Rogulj N, Padovan M, Katić R.Influence of The Attack and Conduction on Match Result in Handball., Coll Antropol. 2001 Dec; 25(2):611-7.
- Taylan S. "Heppner'in Problem Çözme Envanteri'nin Uyarlama, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları", Master tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. 1990, s:4.

COMPARISON WITH THE PROBLEM-SOLVING SKILLS OF DIFFERENT POSITIONS AND DEMOGRAPHIC CHARACTERISTICS OF SPORT OF TEAMS AT B CATEGORY OF HANDBALL OF UNIVERSITIES

Gonca İNCE*

Tuğba GÜRBÜZ**

Kamil DİKİCİ***

Abstract

This study aims to compare the problem-solving skills with different positions, ages and age of sport of teams at B category of handball of universities.

In this study 97 persons have been participated (averages of age: 21.37 ± 1.95 (female: 20.89 ± 1.74 , male: 22.00 ± 2.05) who were included ten handball team (female: 55 (%56.7), male: 42 (%43.3) of nine university voluntarily.

At this study, Problem Solving Inventory was used. Form A had developed by Heppner and Peterson (1982) and had adapted by Şahin.

The statistical analyses were carried out through the one way anova test, frequency distribution, mean and standard deviation, in the SPSS package program on the Windows version.

The results revealed averages of the problem-solving skill of the handball players. Statistically significant differences were found between Karadeniz Technical University ($n=11$; $x=75.27 \pm 11.65$), and Cumhuriyet University ($n=13$; $x=99.54 \pm 18.26$). However, no statistically differences were found between averages of the problem-solving skill and different position, ages, sport ages ($p>0.05$).

Key Words: Handball, position, problem solving skill, age, age of sport

* Assis.Prof. Çukurova University, Physical Education and Sports College

** Prelector, Çukurova University, Physical Education and Sports College

*** Prelector, Çukurova University, Physical Education and Sports College